

doslej gojila bode tudi leposlovje ter vzbujala in pripravljala za nadaljno delovanje nove moči.

Slovensko ženstvo! Na Tebi in ne na meni, urednici, je uspeh našega lista; podpiraj ga moralno in materijalno. čitaj, širi in priporočaj ga!

Delajmo na to, da naše ženstvo lahko poreče: »Malo nas je, a a kar nas je — veljamo!«

Màrica.

In vendar

Ljubezen sladi nam življenje,
Ko srečno nam bije srcé;
Ljubavi sladko kopnenje —
Uteši nam srca gorje — —

In vendar o srečna poslanka
Koliko ti vničiš cvetov, —
Kolikim ti tožna si znanka
Še le v dnu preranih grobov?

Zagorska.

Carmen Sylva.

Češki spisala Krista N., preložila Duška.

(Konec.)

akor se je uže omenilo, je pisala Carmen Sylva že od nežne svoje mladosti poezije — ali teh ljubkih poezij ni dala na svetlo, čitati so je smeli le njeni najdražji prijatelji.

Še le leta 1878. je dala tiskati balado v rumunskem jeziku; naslov jej je bil: »Vorful au de« (Verhunc hrepenjenja). Besede te balade so bile uglasbene in pete v narodnem gledališču v Bukareštu. Leta 1880. je izdala Carmen Sylva dve poetični deli in sicer »Sappho« in »Hammerstein«. Leta 1881. je izdala »Leidens-Erdengang«, potem »Jehovah«, »Ein Gebet« i. dr.

V francozkem jeziku je napisala; »Revenants et Revenus«, katero je določeno samo aristokraciji Bukaretski. Drugo francozko knjigo imenovala je »Penseés d' une reine« (Kraljičine misli). Konečno je prevedla mnogo del Pierre Loti-ja. Z največjim veseljem je zbirala narodne pesmi, posebno rumunske. Mnogo teh je prevedla na nemški jezik.

Med mnogimi romani, katere je napisala, odlikuje se gotovo najbolj »Astra«. Snov je v kratkem ta-le: Astra obišče enkrat poročeno sestro Margot. Krasno lice Astrino, njena duhovitost in ljubkost je tako očarala sestrinega moža, da se ni mogel premagati in ji je konečno razodel svoja čustva. — Astra, poštena duša, je iskala rešitve ter se takoj odpeljala k materi. Na potu je izvedela, da njene matere ni več med živimi. V veliki obupnosti, nevede kam bi položila glavo svojo, zaroči se s častilcem, katerega se je poprej branila. — Sestra njena iz dopisov, katere najde pri ranjki materi, izve, da jo mož vara — in še z njeno lastno sestro, da-si se je ista vedla res junaško. — To pregreho Margot bridko očita svojemu možu, kateri se hoče opravičiti na ne baš nežni način. — Astra se v hiši svojega soproga čuti neizrečeno nesrečno. — K božiču, po dolgih letih enkrat obišče zopet svojo sestro, kjer sreča pri božičnem drevesu svojega svaka. — Ta se je zopet sè svojo, poprej tako oboževano svakinjo vedel prav nežno, česar ni mali sinko Niko prezrl — in v svoji naivnosti, — vse materi zblebetal. — Margot se dozdeva, da jo že v vsej dobi njenega zakona mož in sestra varata; zato jame postajati otožna in konečno pri napadu blaznosti vzame sinčka in se vrže z njim v reko. Astra, čuteč, da je ona spravila ljubljeno sestro in njeno dete v smrt, gineva od žalosti, akoravno je bila nedolžna.

Razun romanov odlikuje se Carmen Sylva največ v pravljicah. Napisala jih je obširne tri zvezke. Snov je jemala iz svojih gor in gozdov iz krajev krog njenega letnega bivališča Sinaja, tam, kjer teče razpeneni Peleš in mirno šumlja Prehora. Čudovito krasno in idealno vse popiseje. Eden njenih kritikov, dr. Dietrich pravi: »Pravljica je najbolj duhteča in najnežnejša in ob enem najmočnejša in najčistejša, kar je sploh napisala kraljica-pesnikinja. Celo svoje veliko srce je vlila v prekrasne bajke, katere je ustvaril sam njen plodoviti duh, to so prava umetniška dela«. — S pravljico Carmen Sylva podučuje, vzgaja in ob enem zabava.

Tudi mala Itty, umrša hčerka kraljice rumunske, se probuja v globokih pravljicinih sanjah svoje matere in pod njenim umetniškim peresom vstaja kot idealno krasno, dovršeno bitje. Lasje njeni so kakor solčni žarki, oči kakor jasne zvezde in iz rok ji padajo same cvetke i. t. d. Ko je Itty živela, bil je na zemlji večni maj.

Glavni ton vse njene literature tvori globoka melanholija, katera se zrcali tudi v njenem licu, da-si si kraljica prizadeva zakriti jo s smehljajem.

Resignirana in vdana v voljo božjo, poprijema se vsaki dan svojega dela, da pozabi svoje gorje. »Najdražje, kar sem imela, bil si mi odvzel in vendar za to, ker sem bila mati, bodi Ti največja hvala, o stvarnik!« vzklika sama. Zjutraj ob 4. uri, ko je še vse ljudstvo in narava utopljeno v sanjah, vstaja kraljica in piše tiho pri mali oljnati svetilki — da nikogar ne zbudi.

Ako tudi je njena marljivost na literarnem polju velika in občudovanja vredna — na polju človekoljubja, naravnost preseneti.

Carmen Sylva je pomagala uže kakor otrok, kjer je le mogla. Sedaj kot kraljica deli z razumom, bojé se, da bi darovala tam, kjer ni neobhodno potrebno; njeno geslo je: »imaš-li zdrave roke, delaj!«

In da nima nikdo izgovora radi pomanjkanja dela, ustanovlja učilnice, delavnice in tovarne, kjer je vsakdo za svoje delo primerno plačan.

Kraljica pa skrbi tudi za iste, kateri ne morejo delati, bodisi radi visoke starosti ali radi boleznj. Za te je ustanovila društvo »Société Elizabeth«, katerega naloga je, nezmožnim ljudem dajati živeža in kurjave za mnogo tisoč frankov na leto. Za delavce je ustanovila ljudsko kuhinjo po zahodnoevropejskih običajih, na dalje društvo »Albina« za revne žene, ki so sposobne samo za težavno delo.

Najbolj se je kraljici priljubila šola imenovana »Scola Elisabeta Dóamna« (šola kraljice Elizabete). V tej šoli se uče deklice uže v prvih razredih narodnega vezenja. Nabirajo se krasni, večinoma v byzantinskem slogu izpeljani vzorci, kateri se potem rabijo za izvršitev dragocenih narodnih krojev. Kraljici je največ na srcu, da se ohranijo narodni rumunski kroji. Ko se je leta 1869. prvič pripeljala s svojim soprogom v Bukarest, darovale so ji tamošnje dame krasno izšivano, dragoceno narodno nošo. Ta dar je razveselil kraljico bolj, nego vsi dijamanti, ki jih je dobila ob tej priliki. Da Rumunkam pokaže, kako ji je ta dar drag, pokriva klasične forme svojega krasnega telesa v to narodno obleko. In da revnim devam in ženam preskrbi dela, je dala damam svojega dvora ukaz nositi narodno nošo. Da so tudi druge dame posnemale kraljico, je samoumevno. Po zimi prireja sama kraljica pleše v dobrodelne namene, na katere je vsakikrat priti v narodni noši.

Kraljica ne skrbi samo za eno vrsto svojih podložnikov, njeno hrepenenje po dobrem je šlo še višje; hotela je celo Rumunsko povzdigniti v gospodarskem in finančnem oziru.

Vedela je, da v vsem njenem kraljestvu ni niti ene predilnice in tkalnice in da se tkalska dela morajo vvažati, kar odnaša domovini velike vsote denarja, — in vendar raste na Rumunskem konoplje

kakor pri nas kopriva. Sama ni mogla tovarne ustanoviti, k temu je imela premalo denarja — treba je bilo milijonov — morala je država pomagati. — Dolgo ni premišljevala.

Napisala je ministrom odprto pismo, v katerem je jasno in strogo logično razložila nujno potrebo ureditev obrtnijskih zavodov — in dosegla je, da je država ustanovila društvo »Concordia«, katerega namen je podpirati domačo obrt v domači zemlji.

Mnogo je storila kraljica za šolo.

Stara 20 let je rekla »ako se ne poročim, napravim izpite in postanem učiteljica«.

Prihajala je dostikrat sama v šolo in ko je videla, da niso učenke dosti marljive, prihajala je več mesecev vsaki dan v šolo in jih podučevala. — Drugikrat zopet je poklicala neko slavno slikarico iz Pariza, kajti zanimanje za slikanje je bilo pri tamošnjih damah jako skromno — in uže je mislila umetnica, da se bode morala vrniti brez vsake koristi. Kaj je storila kraljica? — Zapisala se je sama v slikarsko šolo; posledice njenega ravnanja so še dan danes plodnosne za narodni procvit. — V kraljevih dvorinah je vedno živo gibanje; visoka gospa ne trpi, da bi krog nje kedo postopal. — Rada vidi krog sebe mlade devojke, katere podučuje v godbi, pesnikarstvu in slikanju.

Kar je storila rumunska kraljica za rusko-turško vojno leta 1877—78. deloma osebno, deloma sè svojimi pametnimi ukazi, — ostane vtisnjeno sè zlatimi črkami v sreih vseh njenih podložnikov. Povsodi jo je bilo videti med ranjenci; pričakovala je vsakega vlaka, kateri je privažal nove ranjence.

Sama jim je dajala okrepčevalne hrane in vsacega je tolažila z ljubeznivimi besedami. Takrat je ustanovila tudi mnogo bolnišnic in eno celo sè svojim denarjem.

Talažila je umirajoče in jokala se z ostalimi. Pri slavnosti ob priliki kronanja v Bukareštu, dale so ji dame rumunskih oficirjev krasen mramornati kip, predstavljajoč kraljico, ko podaja kelih ranjenemu vojaku.

Letos, ob priliki obiska kraljeve dvojice izvolila je Budapestska univerza Kraljico Elizabeto, katera zavzema v literarnem svetu pod imenom Carmen Sylva uže jako častno mesto, častnim doktorjem. V sredo, 28. julija oddal jej je avstrijski poslanik v Bukareštu baron Aehrenthal umetniško izdelani diplom.

V njeni vzvišeni osebi se druži ženska krasota in nežnost z močjo in srčnostjo moža in z mehkim ter občutljivim srcem otroka.

Pri njej je jasno dokazano, da žena ni nikako inferijorno bitje, kakor mislijo nekateri.

Ona nadkriljuje sè svojo ljubeznijo do resnice, sè svojim vzletom do lepote in do dobrega, sè svojimi dragocenimi lastnostmi visoko, visoko tisoče in tisoče moških.

Duška Makoč-Foerster.

Hudo zdravilo.

»Pa kam hitiš, sosedu? kam Tebi se mudi?
Saj danes ni nedelja in k maši ne zvoni!«

»Grem v bližnji trg k zdravniku, moj mož je zlo bolan,
Domača vsa zdravila rabila sem — zaman!«

»Si dala mu polaja in lipov'ga medu?
Smodnika z mlekom, hrena in volčjega sadu?

Če to ni pomagalo, naj pride koj zdravnik,
Le pojdi brž, da kmalu ozdravi Tvoj bolnik!«

Moža zdravnik pregleda in reče mu tako:
»Bolau je Tvoj želodec, zdravilo rabi to;

Tri žlice na dve uri, če točno bodeš vžil,
Pa v malo dneh boš zopet, kot prej bil čvrst in čil!«

»Hudo bo to zdravilo, a jaz močno trpim,
Bom skušal, ako pojde, umreti se bojim.

Brž Micka k rešetarju in kupi šopa dva,
Na uri dve tri žlice; ni toljko jih doma.

Kdo vedel je, da spaka moč v sebi to ima
Jaz bil bi že pojedel vse žlice z zličnika!«

Desimira.

Prijateljska pisma uredništvu ‚Slovenke‘.

IX.

Velecenjena gospica urednica!
Vodite mi pozdravljena, velecenjena gospica v novem letniku, ki naj bi se razvijal in napredoval pod umnim in spretnim Vašim vodstvom v čast in diko Vam in vsemu slovenskemu ženstvu. Obdržali ste uredništvo tudi v tretjem letniku, za kar smo Vam dolžni vsi sodelovalci in sodelovalke naj-